

ban, egy protuberanciában. A mellékelt rajzsorozatban az 1-2-es sima protuberanciának látszik. A 3-on látható igen fényes volt, a vonuló vékony felhőzetet átlátszott. A fler középről dobódott ki (3-6), és megfigyelhető volt a hurokrendszer, ami a flereket követi (4-8).

20-án keletkezik a CM-en egy C típusú AA -14°-on, de 22-én elhal. 23-án keletkezik a DK-i negyedben egy kicsi D típusú AA, de még a CM előtt elhal (25-én vagy 26-án). 28-án kel egy 16 ezer km-es monopolár 5°-on, mellette a peremen egy 20 ezer km-es aktív protuberancia. Ebben megfigyelhető 2-3 ívdarab lehullása a felszín felé. Méretéből és idejéből 60 km/s hullási sebesség számítható. A monopolár stabil marad szept. 9-ei nyugvásaig.

30-án kel egy nagyobb, bonyolult foltcsoport, körülötte igen fényes fáklyákkal. A vezető PU ekkor még 32 ezer km-es. 31-én keletkezik a CM után -25°-on egy kis C típusú AA, mely 3-ára elhal.

Protuberanciák csaknem minden észlelés alkalmával látszottak. Láthatóságuk nagy ellensége a cirrusfelhők és a pára. A legtöbb (7 db) 12-én és 20-án látszott. 11-én egy nagyon szép hurokrendszer mutatkozott -5 és -20 fok között, a Ny-i peremen. Részletekben és intenzitáskülönbségekben gazdag volt, magassága 30 ezer km.

ISKUM JÓZSEF

Csillagfedések

Részleges napfogyatkozás május 10-én

A Meteor 1994/7-8. számában már jelent meg néhány megfigyelés, illetve kísérlet a május 10-i részleges napfogyatkozás megfigyelésére. Azóta még érkezett néhány beszámoló, ezeket próbáljuk röviden összefoglalni.

Észlelőlista (május-július)

Csornai Péter (Győr)
Dévai Antal (Győr)
Gazdag Attila (Nagykanizsa)
Halmi Gábor (Pécs)
Horváth Ferenc (Veszprém)
Kiss László (Szeged)
Kósa-Kiss Attila (Nagyszalonta, RO)
Pap Csaba (Veszprém)
Patak Ákos (Pécs)
Pete László (Győr)
Presits Péter (Budapest)
Szarka Levente (Kecskemét)
Szöllősi Attila (Kecskemét)

A nagykanizsai Zemplén Győző Általános Iskola csillagászati szakköre, bízván a jószerecsében, hat óra körül gyűlt össze a Canis Major Csillagvizsgáló körül. A szakkör öt tagja távcsövekkel és fényképezőgépekkel felszerelve készült az eseményre, aminek megfigyelése az egyre erősödő felhőzet miatt meghiúsult. Gazdag Attila részletes beszámolójában ecseteli, hogy már évek óta milyen balszerencse üldözi a fogyatkozás-megfigyelőket.

Pap Csaba és Horváth Ferenc a veszprémi víztározó mellett próbálta a jelenséget észlelni. Egész nap borult volt az idő, de azért reménykedve előkészítették a felszereléseket. Sajnálkozva álltak távcsöveik mellett, látva, hogy a felhőrészek mindig kikerülnek a Napot. Aztán

19:58 körül kb. 2° magasan megjelent a Nap egy kis felhőrésben. Kb. 10 másodpercig látszott a megfogyatkozott rész. Az 50/540-es refraktorral készült képeken jól látszik a beharapás.

Halmi Gábor is elküldte beszámolóját, miszerint a pécsi tévétoronyból észlelve a jelenség kezdete előtt egy perccel a Nap végérvényesen belemerült a nyugati horizontot borító felhőzetbe.

Győrött a Széchenyi István Műszaki Főiskola kollégiumának 6. emeleti teraszán Szöllősi Attila, Dévai Antal, Csornai Péter és Pete László észlelte a jelenséget. Estére felszakadozott a felhőzet, és a Nap egy része a fogyatkozás alatt ki is bukkant a felhők mögül, de mindkétszer az a része, amelyiken nem látszott még a Hold nyoma, tehát — Dévai Antal szavaival élve — a Napot látták, a fogyatkozást nem.

Kisbolygóokkultációk

A Meteor Gyorshírek 1994/4. számában három okkultációra hívtuk fel a figyelmet, melyeket az azóta már becsapódott P/Shoemaker–Levy 9 egy-egy magja okozott. A jelenségek láthatósági vonala két esetben a Földön kívülre esett, de a pályaszámítási hibák és az esetleges törmelék okozta elhalványodások miatt érdemes volt próbálkozni a megfigyeléssel. A július 3-i fedésnél az előrejelzett sáv tőlünk pár száz km-re északra húzódott. Többen próbálkoztak a megfigyeléssel, de csak egyetlen esetben látszott valamilyen észrevehető elhalványulás.

1994.06.23.	20:51–21:20	10 T	Kiss László	*
	20:45–21:15	20 C	Patak Ákos	
1994.07.03.	20:12–20:30	20 C	Patak Ákos	**
	20:15–20:45	16 T	Szarka Levente	
	20:10–20:31	11 T	Szöllősi Attila	
1994.07.22.	22:31–22:54	15 MC	Szöllősi Attila	

* Az előrejelzett fogyatkozás nem következett be. Időnként bizonytalanul $0^m,5-0^m,7-s$, 1–2 másodpercig tartó elhalványodás látszott, de ezt légköri turbulenciák is okozhatták.

** 20:23:30,5 UT-kor 1,5 másodperces pislákolás látszott, amplitúdója $0^m,4-0^m,5$. A csillag sárgásfehér színében nem okozott változást.

Sajnos a jószerencse most sem kedvezett július 26-án a Clochis kisbolygó okkultációjakor Szöllősi Attilának. A 8 foknyira lévő (majdnem) telehold még a csillag észrevételét is megghiúsította.

Hold-okkultációk

Régebbi észleléssel kell kezdenünk. Kósa-Kiss Attila március 14-én megfigyelte, amint 17:55:41 UT-kor a SAO 92304 eltűnt a Lacus Autumnnae északi pereme mögött. A használt távcső 63/840-es refraktor volt. Szöllősi Attila egy tavaly nyári megfigyeléssel jelentkezett. 1993.07.29-én 21:15:22,6 UT-kor fedte el a Hold a SAO 185512-t. Idén június 30-án a 22 Psc kilépését látta 00:43:15,0 UT-kor. A használt távcső mindkét esetben 150/2250-es Zeiss Meniscas volt. Július 16-án Presits Péter Balatonkeneséről észlelte a SAO 158325 csillag kilépését a sötét oldalon 19:46:25 UT-kor. A fedés onnan nem látszott érintőlegesenek, a belépést Kocsis Antal és Vörösházi Villő figyelte meg 15,5 T-vel.

A nyári időszakban jónéhány jupiterhold-fogyatkozást is megfigyeltek észlelőink. Adataikat a későbbiekben közöljük. Addig is kérünk mindenkit, hogy megfigyeléseiket a Meteor kézhezvétele után azonnal küldjék el a rovatvezető címére. Fáradozásukat előre is köszönjük.

SZABÓ SÁNDOR